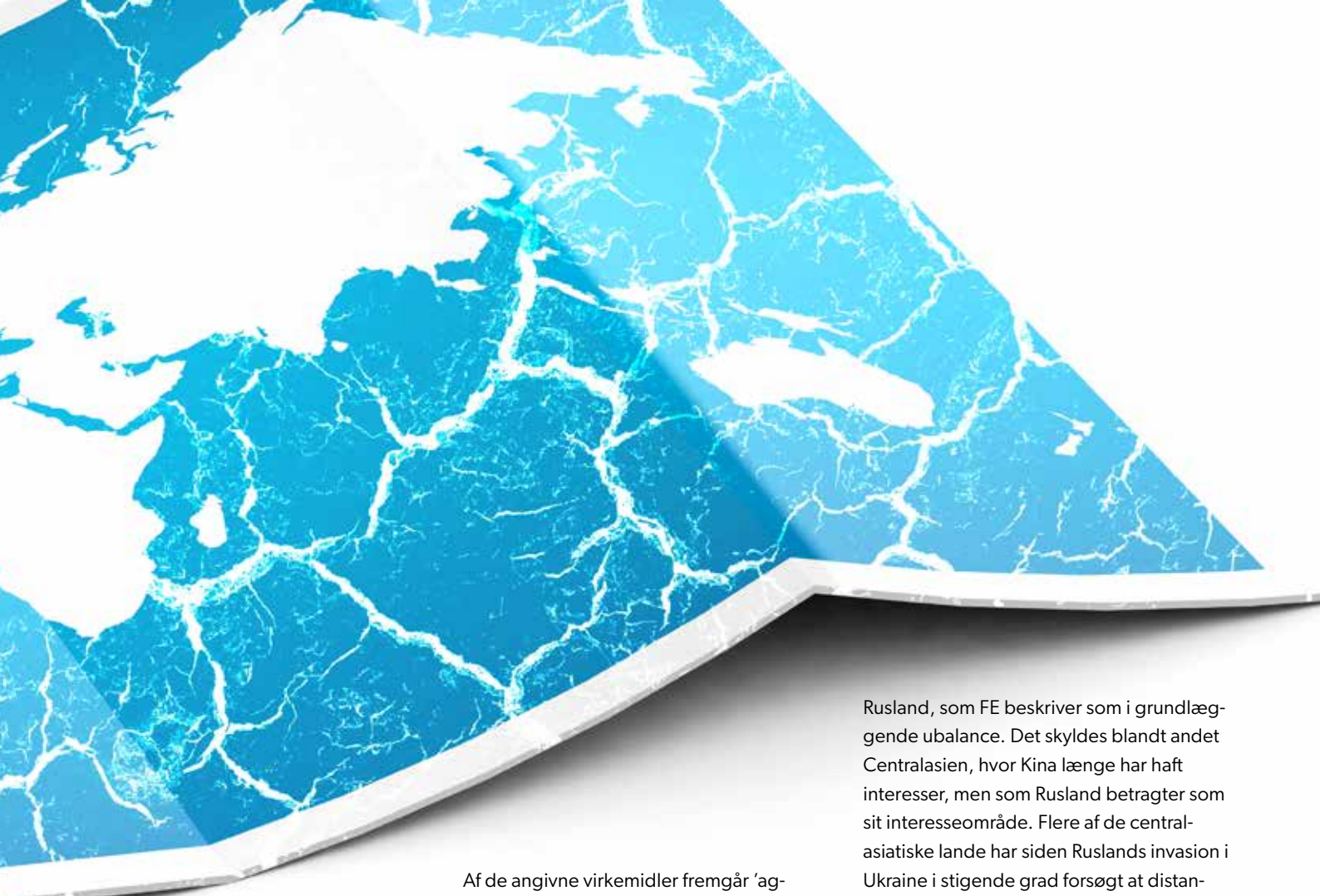

UDSYN 2022: FORTSAT URO I HORISONTEN

Det er altid interessant at læse Forsvarets Efterretningstjenestes årlige vurdering af truslerne mod Danmark og danske interesser. Det gælder også i årets UDSYN fra december 2022. Men det er ikke opmuntrende læsning. Der er ikke mange steder i årets udgave, hvor barometret er gået i den rigtige retning, og risikoen for en militær konflikt mellem Nato og Rusland beskrives tydeligere end tidligere.

// Af militæranalytiker Jeanette Serritzlev, Forsvarsakademiet

"Den etablerede regelbaserede verdensorden er under forandring, og krigen har forstærket konkurrencen mellem stormagter, som allerede var blevet mere markant gennem de seneste år. Forandringen af den etablerede verdensorden vil ske gennem såvel konkurrence som konflikt eller forhandling. Det er meget sandsynligt, at disse tendenser vil være afgørende rammer for dansk sikkerhed i de kommende år." Således lyder det i det indledende strategisk rammesættende kapitel i UDSYN, der ser på de sikkerhedspolitiske vilkår for Danmark.

Vanen tro er FE's produkt ikke bare velskrevet og gennemarbejdet, men man mærker også, at der er vægt på ordene. Sproget formår på én gang både at være klart og fyndigt. I år er der også en række sider med oversigter og illustrationer, hvor nogle måske virker mere hensigtsmæssige end andre. En oversigt af inderkredsen i Kreml virker f.eks. ganske vellykket. Omvendt bruges en hel side til at beskrive, hvilke virkemidler Rusland anvender som led i hybrid krigsførelse i noget, der virker som en hjemmestrikket model til lejligheden. Det havde syntes mere naturligt at anvende gængse modeller som DIME eller PMESII.

Af de angivne virkemidler fremgår 'aggressive efterretningsoperationer', som FE ellers konsekvent (og andet steds i publikationen) benævner 'offensive efterretningsoperationer'. Det kan lyde som detaljer, men vækker bare undren hos denne læser.

Krigen i Ukraine får selvsagt meget fokus, og FE vurderer det som sandsynligt, at krigen vil trække i langdrag. Det betyder

”

FE vurderer det fortsat som usandsynligt, at den russiske politiske ledelse ønsker at optrappe konflikten med NATO-landene yderligere til en direkte militær konflikt.

også, at krigen vil have langvarig effekt for både Danmark og Nato. Samtidig har krigen også vist sig potentielt at kunne forrykke nogle af stormagtsdynamikkerne, ikke mindst forholdet mellem Kina og

Rusland, som FE beskriver som i grundlæggende ubalance. Det skyldes blandt andet Centralasien, hvor Kina længe har haft interesser, men som Rusland betragter som sit interesseområde. Flere af de centralasiatiske lande har siden Ruslands invasion i Ukraine i stigende grad forsøgt at distancere sig fra Rusland, hvilket primært giver dem én vej at kigge. Det ændrer dog ikke på, at Rusland og Kina betragter hinanden som deres vigtigste strategiske partnere i ambitionen om at modvirke en vestligt domineret international orden.

Krigen i Ukraine har afledte konsekvenser i form af øget risiko for konflikt i svagere stater, som blandt andet er ramt af fødevareangel. Svage stater giver også grobund for terrororganisationer som Islamisk Stat og al-Qaida, hvis vækst fortsætter i Afrika.

Globalt mærker verden stadig efterdønningerne af pandemien, ikke kun i forhold til sundhed, men også forsyningskæder, hvilket blandt andet rammer produktion af elektronik. Dette forhold har også tydeliggjort sårbarhederne for stater, der ikke nødvendigvis har råderet og beslutningskompetencer over produktionsfaciliteter, som tidligere var statslige, men som nu er ejet af private aktører.

Rusland er fortsat en trussel

FE vurderer det fortsat som usandsynligt, at den russiske politiske ledelse ønsker at optrappe konflikten med NATO-landene yderligere til en direkte militær konflikt. Imidlertid, lyder vurderingen, kan dette

ændre sig, hvis man fra Kremls side konkluderer, at Natos handlinger udgør en trussel for Ruslands strategiske kerneinteresser.

Det er en sproglig optrapning i forhold til UDSYN 2021, hvor det fremgår, at det er *”usandsynligt, at Rusland med overlæg vil risikere en militær konflikt med NATO i Østersøregionen. Rusland ser dog krig med NATO som noget, der reelt kan ske.”* Det fremgår dog også af 2021-udgaven, at Rusland anser sig i en form for konflikt med Nato.

Endelig skærer FE det også ud i pap, at Rusland inden for en kortere årrække vil kunne udgøre en trussel for Ruslands nabolande, inklusive de af dem, der er NATO-allierede. Risikoen for Ruslands anvendelse af kernevåben har også en mere fremtrædende plads end bare i 2021. Et militært svækket Rusland udgør således fortsat en global og regional trussel.

En tiger på spring: Fortsat kinesisk fremmarch

Afsnittet om Kina giver en glimrende hurtig gennemgang af kinesiske interesser og virkemidler. Det gælder også Kinas anvendelse af internationale organisationer og initiativer, som de enten deltager i eller direkte står bag. Kina er en udfordring, både når det gælder sikkerhedspolitik og spionage, men Kina er også en økonomisk og teknologisk aktør, som ikke er til at komme uden om.

FE skriver klart, at det strategiske fokus for USA ikke har flyttet sig fra Asien, hvilket igen vil få betydning for Europas forsvarsmæssige prioriteringer. Eller i klar tekst: Europa skal kunne mere selv og ikke forvente at blive reddet af USA. Det gælder ikke kun truslen fra Rusland, men også i forhold til Afrika, hvor både Kina og Rusland er aktive på forskellig vis, og hvor truslen fra både terror og migration er i fortsat vækst.

Hvad viser tendenserne?

Til denne årlige gennemgang af UDSYN hører en kvantitativ optælling af en række nøgleord.

Ikke overraskende er forekomsten af 'Rusland' steget voldsomt. Derudover har påvirkning aldrig før fået så meget fokus som i år; fremkomsten af selve ordet 'påvirkning' er mere end fordoblet i forhold til 2021 og er blevet fremhævet i indholdsfortegnel-

ORDFREKVENS/ÅR	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Arktis/-ke	50	65	57	135	144	165	91	105
Rigsfællesskab	0	4	0	0	0	1	14	0
Kongeriget	1	2	0	1	3	13	0	11
Grønland	9	15	9	12	20	29	16	16
Danmark	35	41	45	51	51	62	89	84
Rusland	207	265	271	342	339	435	343	501
russisk/-e	45	49	49	73	15	42	31	62
Kina	80	79	89	155	174	257	245	272
Kinesisk/-e	31	24	33	35	51	48	51	41
Mellemøsten	17	19	19	28	10	53	20	41
Afrika	66	56	45	31	20	64	26	60
Cyber	49	66	108	80	89	110	114	105
Påvirkning	1	5	18	26	20	12	15	33
Terror	84	102	81	76	11	83	53	75
Hybrid	1	7	5	2	0	0	0	11
Kerne- eller atomvåben							5	16

Europa skal kunne mere selv og ikke forvente at blive reddet af USA. Det gælder ikke kun truslen fra Rusland, men også i forhold til Afrika, hvor både Kina og Rusland er aktive.

sen. Derudover er påvirkningsaktiviteter omtalt allerede i UDSYN's første afsnit af forordet samt i hovedkonklusionen. Fra denne skribents stol, hvor påvirkning er fagområdet, er det selvfølgelig glædeligt – selv om årsagen til det ikke er.

Den øgede frekvens af begrebet 'hybrid' betyder ikke et øget fokus på aktiviteterne, men alene en anden benævnelse end tidligere. Hybridbegrebet er forhadet mange steder, men det har vist sig overraskende

levedygtigt, og man har måske her blot valgt at tale det sprog, beslutningstager og meningsdannere allerede bruger. Derudover er det værd at bemærke, at terror er blevet mere præsent og forekomsten af ordet er øget, hvilket også er i tråd med PET's Center for Terroranalysens årlige vurdering fra foråret 2022, hvor terrortruslen mod Danmark blev angivet til 'alvorlig'. Endelig kan man konstatere, at kernevåben atter noget, vi taler om og bekymrer os for.

Alt i alt er der ikke meget at glæde sig over, når man læser den sikkerhedspolitiske vejruddigt i årets UDSYN. Men man kan glæde sig over, at vores militære efterretningstjeneste år efter år prioriterer at levere et sikkerhedspolitisk formidlingsprodukt af høj kvalitet. Det har stor værdi med et ikke-klassificeret produkt, der giver os et fælles grundlag for at forstå og tale om de udfordringer, vi står over for. Det er ikke hyggelæsning – men det er vigtig læsning.

UDSYN er FE's årlige bidrag til den offentlige debat om Danmarks sikkerhedspolitik. Publikationen er derfor skrevet til såvel interesserede borgere som politikere, journalister og forskere. UDSYN kan hentes på FE's hjemmeside www.fe-ddis.dk

